

## KOMISSION PÄÄTÖS,

annettu 21 päivänä maaliskuuta 2012,

Valtiontuesta SA.29864 (C 6/10) (ex NN 1/10), jonka Tšekin tasavalta on myöntänyt České aerolinie, a. s. -yritykselle (ČSA – Czech Airlines a.s. – mahdollinen Osinek, a.s. -yhtiön myöntämään lainaan liittyvä Valtiontuki)

(tiedoksiannettu numerolla C(2012) 1664)

(Ainoastaan tšekinkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2012/637/EU)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

ottaa huomioon päätöksen, jolla komissio päätti aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan<sup>(1)</sup> mukaisen tukea SA.29864 (C 6/2010, ex NN 1/2010, CP 371/2009) koskevan menettelyn<sup>(2)</sup>,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

2010 päivätyllä kirjeellä lisäkysymyksiä, joihin Tšekki vastasi 15 päivänä syyskuuta 2010.

- (3) Menettelyn aloittamista koskeva päätös on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Komissio on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa toimenpiteestä.
- (4) Komissio sai huomautuksia neljältä asianomaiselta: Travel Service ja Icelandair Group toimittivat huomautuksensa 10 päivänä maaliskuuta 2011, Czech Connect Airlines a.s. 11 päivänä maaliskuuta 2011, JOB AIR Technic a.s. 10 päivänä maaliskuuta 2011 ja ČSA 14 päivänä maaliskuuta 2011. Komissio toimitti kyseiset huomautukset Tšekille, jolla annettiin mahdollisuus vastata niihin; Tšekin huomautukset saapuivat 12 päivänä toukokuuta 2011 päivätyllä kirjeellä.

## 1. MENETTELY

- (1) Komissio sai toukokuussa 2009 tietää julkisista lähteistä, että selvitystilassa oleva valtionyritys Osinek a.s., jäljempänä 'Osinek', on myöntänyt 2,5 miljardin Tšekin korunan (noin 100 miljoonan euron) suuruisen lainan ČSA – Czech Airlines, a.s. -yritykselle, jäljempänä 'ČSA'. Komissio pyysi Tšekiltä tietoja 14 päivänä toukokuuta 2009 ja 24 päivänä syyskuuta 2009 päivätyillä kirjeillä. Tšekki toimitti lisätiedot komissiolle 10 päivänä syyskuuta 2009 ja 25 päivänä marraskuuta 2009 päivätyillä kirjeillä.
- (2) Komissio ilmoitti Tšekille 24 päivänä helmikuuta 2010 päivätyllä kirjeellä päättäneensä aloittaa kyseisen toimenpiteen osalta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn, jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskeva päätös'. Tšekki toimitti 26 päivänä huhtikuuta 2010 päivätyllä kirjeellä huomautuksensa tähän päätökseen. Komissio esitti Tšekille 6 päivänä heinäkuuta

## 2. TOIMENPITEEN YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS

## 2.1 Osinekin laina

- (5) Tutkinnan kohteena oleva toimenpide on Osinekin 30 päivänä huhtikuuta 2009 Tšekin kansalliselle lentoyhtiölle ČSA:lle myöntämä laina. Laina maksettiin kolmessa erässä:
- a) ensimmäinen, 800 miljoonan Tšekin korunan lainaerä 11 päivänä toukokuuta 2009;
- b) toinen, 900 miljoonan Tšekin korunan lainaerä 30 päivänä heinäkuuta 2009; ja
- c) kolmas, 800 miljoonan Tšekin korunan lainaerä 24 päivänä syyskuuta 2009.
- (6) Ennakoitu erääntymispäivä oli 30 päivä marraskuuta 2010, jota voitiin lykätä. Lainan korko vastasi kolmen kuukauden PRIBOR-korkoa (Prague Interbank Offered Rate), jäljempänä 'kolmen kuukauden PRIBOR-korko', johon oli lisätty 300:n peruspisteen riskimarginaali. Korko oli lainasopimuksen allekirjoittamispäivänä 5,51 prosenttia. Korko erääntyi neljännesvuosittain kalenterineljänneksen viimeisenä työpäivänä (korkojakso). Korko laskettiin päivittäin Osinekin lainan erääntymispäivää edeltäneestä päivästä alkaen.

<sup>(1)</sup> Joulukuun 1 päivänä 2009 EY:n perustamissopimuksen 87 artiklasta on tullut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä SEUT-sopimus, 107 artikla ja perustamissopimuksen 88 artiklasta SEUT-sopimuksen 108 artikla. EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artikla sekä SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artikla ovat asiasällöltään samanlaiset. Tässä päätöksessä SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklaan tehtyjä viittauksia on tarvittaessa pidettävä viittauksina EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklaan. SEUT-sopimuksessa otettiin käyttöön myös joitakin terminologisia muutoksia, esimerkiksi ilmaisu 'yhteisö' korvattiin ilmaisulla 'Euroopan unioni' ja 'yhteismarkkinat' ilmaisulla 'sisämarkkinat'. Tässä päätöksessä käytetään SEUT-sopimuksen terminologiaa.

<sup>(2)</sup> Komission päätös K(2010) 987 lopullinen, annettu 24 päivänä helmikuuta 2010 (EUVL C 43, 11.2.2011, s. 6).

- (7) Tšekin viranomaisten mukaan 300 peruspisteen riskimarginaali kuvastaa yrityksen taloudellista tilannetta vastaavaa riskimarginaalia, joka vastaa Standard & Poor -yhtiön luokitusta B (heikko taloudellinen tilanne), jäljempänä 'luokitus B', ja lainan vakuuksien tasoa, jotka ovat 110 prosenttia lainasummasta.
- (8) Lainan vakuuksina olivat Prahan Ruzyněn lentoasemalla sijaitsevat rakennukset, maaomaisuus, varastot ja varaosat. Useimpien vakuuksien markkina-arvon määrittä riippumaton asiantuntija. Osinekin lainasta tehtyyn sopimukseen liitettiin neljä lisäystä, joissa laajennettiin ja
- (9) Osinekin lainaa ei maksettu takaisin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Sen sijaan vakuudet vapautettiin ja 30 päivänä kesäkuuta 2010 laina pääomitetiin muuntamalla velka osakkeiksi.

Taulukko 1

## Osinekin lainan vakuuksina olevat omaisuuserät

Vakuus	Arvo (milj. CZK)	Arvon määrittäminen	Vakuusjakso
Toiminnallinen rakennus – lentokonehalli F (ml. sen alla oleva maa-alue)	[925–990] (*)	YBN Consult – Znalecký ústav s.r.o., asiantuntijalausunto 1.6.2009	11.5.2009 alkaen (ensimmäinen lainaerä)
Hallinnollinen rakennus "APC" (ml. sen alla oleva maa-alue)	[735–770]	YBN Consult – Znalecký ústav s.r.o., asiantuntijalausunto 5.7.2009	30.7.2009 alkaen (toinen lainaerä) 9.12.2009 saakka (peruutettu kolmannella lisäyksellä)
Varaosat (pyörivät varaosat ja/tai varamoottorit)	[150–165]	Nettokirjanpitoarvoon perustuva arvostus 30.9.2009	24.9.2009 alkaen (kolmas lainaerä)
Varaosat (pyörivät, tyyppi A310 (kaikki) ja Boeing)	[520–575]	Nettokirjanpitoarvoon perustuva arvostus 30.9.2009	24.9.2009 alkaen (kolmas lainaerä) 25.1.2010 saakka (neljäs lisäys)
Hallinnollisen rakennuksen "APC" ympärillä oleva maa-alue	[60–65]	YBN Consult – Znalecký ústav s.r.o., asiantuntijalausunto 5.7.2009	23.7.2009 alkaen (ensimmäinen lisäys) 25.1.2010 saakka (neljäs lisäys)
Lentokonehallin F ympärillä oleva ja viereinen maa-alue	[105–115]	YBN Consult – Znalecký ústav s.r.o., asiantuntijalausunto 5.7.2009	23.7.2009 alkaen (ensimmäinen lisäys)
Varaosat, tyyppi A319/320	[265–290]	Nettokirjanpitoarvoon perustuva	23.7.2009 alkaen (ensimmäinen lisäys)
Varaosat, tyyppi A310, ATR ja Boeing	[440–485]	Nettokirjanpitoarvoon perustuva	22.9.2009 alkaen (toinen lisäys)
Lentosimulaattori	[155–170]	YBN Consult – Znalecký ústav s.r.o., asiantuntijalausunto 10.9.2009	22.9.2009 alkaen (toinen lisäys)
1 Boeing 737–55s, rekisterinumero: OK CGK	[140–155]	YBN Consult – Znalecký ústav s.r.o., asiantuntijalausunto 7.12.2009	9.12.2009 alkaen (kolmas lisäys)
2 Boeing 737–55s, rekisterinumerot: OK CGH, OK CGJ	[300–330]	YBN Consult – Znalecký ústav s.r.o., asiantuntijalausunto 7.12.2010	9.12.2009 alkaen (kolmas lisäys) 25.1.2010 saakka (neljäs lisäys)
IT	[80–85]	PROSCON, s.r.o., asiantuntijalausunto 30.11.2009	9.12.2009 alkaen (kolmas lisäys)
Tavaramerkki "ČSA CZECH AIRLINES"	[140–155]	Vladimír Čmejla, asiantuntijalausunto 30.11.2009	9.12.2009 alkaen (kolmas lisäys)
ČSA:n osuus ČSA Support, s.r.o. -yhtiössä	[790–865]	PROSCON, s.r.o., asiantuntijalausunto 20.1.2010	25.1.2010 alkaen (neljäs lisäys)

(\*) Liikesalaisuuden piiriin kuuluva tieto.

(<sup>1</sup>) Ensimmäinen lisäys tehtiin 23 päivänä heinäkuuta 2009, toinen 22 päivänä syyskuuta 2009, kolmas 9 päivänä joulukuuta 2009 ja neljäs 25 päivänä tammikuuta 2010.

## 2.2 Tämän päätöksen soveltamisala

- (10) Menettelyn aloittamista koskevassa 24 päivänä helmikuuta 2010 päivätyssä päätöksessä viitataan 30 päivänä huhtikuuta 2009 tehtyyn lainasopimukseen perustuvaan Osinekin 2,5 miljardin Tšekin korunan lainaan ja otetaan huomioon, että lainan vakuudet oli jo vapautettu Tšekin hallituksen 26 päivänä lokakuuta 2009 tekemän päätöksen nro 1343 perusteella. Vakuuksien vapauttaminen ja lainan pääomittaminen (muuntamalla velka osakkeiksi) ilmoitettiin komissiolle kuitenkin vasta 12 päivänä toukokuuta 2010 (SA.30908 ČSA – Czech Airlines – rakenneuudistussuunnitelma) ja pantiin täytäntöön kesäkuussa 2010. Tämä päätös koskee näin ollen ainoastaan 30 päivänä huhtikuuta 2009 tehtyyn lainasopimukseen perustuvaa Osinekin 2,5 miljardin Tšekin korunan suuruista lainaa. Osinekin lainan vakuuden vapauttamista ja sen jälkeistä pääomittamista koskeva arviointi tehdään lopullisessa asiaa SA.30908 koskevassa päätöksessä.

## 2.3 Osinek

- (11) Osinek oli erityisyhteisö, joka perustettiin valvomaan Tšekin kivihiilikaivosten sulkemista ja elvyttämistä. Lainan myöntämisaikana se oli 100-prosenttisesti Tšekin valtion omistuksessa ja valtiovarainministeriön valvonnassa. Marraskuun 5 päivänä 2008 Osinek asetettiin selvitystilaan. Ennen selvitystilaan asettamista sillä oli edelleen likvidejä varoja, ja se tietävästi etsi mahdollisuuksia niiden sijoittamiseksi. Osinekin lainasopimuksen allekirjoitti 30 päivänä huhtikuuta 2009 yrityksen nimissä sen selvitysmies. Mahdollisten lainaan liittyvien riskien määrittämiseksi Osinek tilasi ČSA:ta koskevan taloudellisen analyysin riippumattomalta asiantuntijalta European Business Consulting spol. s.r.o., jäljempänä 'EBC', ja oikeudellisen analyysin asianajotoimistolta JUDr. Jiří Rybář & JUDr. Pavel Štrbík.
- (12) Osinek ja Tšekin kauppa- ja teollisuusministeriö, jäljempänä 'kauppa- ja teollisuusministeriö', allekirjoittivat 29 päivänä syyskuuta 2009 sopimuksen, jonka mukaan saatavat, jotka Osinekillä oli ČSA:lta Osinekin lainasopimuksen perusteella, siirrettiin kauppa- ja teollisuusministeriölle Osinekin likvidaation yhteydessä. ČSA sai ilmoituksen tästä siirrosta samana päivänä. Osinekin likvidaatio saatettiin päätökseen 8 päivänä maaliskuuta 2010.
- (13) Tšekin hallitus hyväksyi 3 päivänä toukokuuta 2010 päätöksen nro 333 ČSA:n rakenneuudistussuunnitelmasta, jäljempänä 'päätös nro 333', jossa se antoi kauppa- ja teollisuusministeriön tehtäväksi vapauttaa tietyt vakuudet ennen ČSA:n merkityn pääoman korottamista. Lainan

pääomitus, jonka oikeusperustan mainittu päätös muodosti, toteutettiin muuntamalla velka osakkeiksi 30 päivänä kesäkuuta 2010.

## 2.4 Tuensaaja ČSA

- (14) ČSA on ollut Tšekin kansallinen lentoyhtiö vuodesta 1923. Sen päätoimipaikka on Praha, ja ryhmittymän toimintaa johdetaan Prahan Ruzynén lentoasemalta. ČSA:lla on suurin osuus Prahan Ruzynén lentoaseman liikenteestä (37 prosenttia saapuvista ja lähtevistä matkustajista). ČSA on SkyTeam-allianssin jäsen. Ennen ČSA:n rakenneuudistusta sen kalustona oli 51 ilma-alusta. ČSA tarjoaa säännöllisiä lentoliikennepalveluja (104 kohteeseen 44 maassa). Lisäksi se tarjoaa tilauslentoja, rahtipalveluja, maahuolintapalveluja (se käsittelee noin 60 prosenttia kaikista Prahan Ruzynén lentoaseman matkustajista), ilma-alusten huoltopalveluja, miehistön koulutuspalveluja ja catering-palveluja. Sillä on myös verottomien tavaroiden myymälöitä Prahan Ruzynén lentoasemalla, ja se harjoittaa tullivapaata myyntiä lennoilla.

### 2.4.1 Omistusrakenne

- (15) ČSA on valtio-omisteinen yhtiö. Tšekin valtio omistaa valtiovarainministeriön kautta 95,69 prosenttia sen osakkeista. Vähemmistöosakkaat ovat Česká pojišťovna, a.s. (2,26 %), Prahan kaupunki (1,53 %) ja Bratislavan kaupunki (0,51 %).
- (16) Rakenneuudistusprosessin jälkeen valtio aikoo löytää ČSA:lle strategisen kumppanin. Kaavaillon yksityistämisen valmistelemiseksi Tšekin hallitus päätti luoda uuden yrittäjäyhtiön Český Aeroholding, a.s:n, jäljempänä 'ČAH', alaisuuteen.
- (17) Tšekin kilpailuvirasto hyväksyi 25 päivänä lokakuuta 2011 ČAH:n perustamisen. Se käsittää ČSA:n, Prahan Ruzynén lentoaseman ja ČSA:n nykyiset tytäryhtiöt Czech Airlines Handling, Holidays Czech Airlines, Technics ja ČSA Services, s.r.o. ČAH:n hallinnossa ja rakenteessa on piirteitä finanssialan holdingyhtiön rakenteesta, ja sen tavoitteena on toteuttaa holdingyhtiöön kuuluvien yritysten rakenneuudistus, helpottaa kaupallisen rahoituksen saantia niihin ja valmistella ne myöhempiä yksityistämistä varten.

### 2.4.2 Yrityksen taloudellinen tilanne

- (18) ČSA on kokenut vaikeuksia, jotka pahenivat vuonna 2009 nykyisen talouskriisin huipentuessa. Vaikka yritys ei millään hetkellä täyttänyt Tšekin lainsäädännön mukaisen maksukyvyttömyysmenettelyn ehtoja, sen keskeisten taloudellisten indikaattoreiden kehitys oli selvästi negatiivinen.

Taulukko 2

## ČSA:n nettovarallisuus ja merkitty pääoma 2006–2009 (tuhatta CZK)

	2006	2007	2008	2009
Nettovarallisuus	938 646	1 238 093	101 686	– 2 352 045
Merkitty pääoma	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510

Lähde: ČSA:n vuosikertomukset

Taulukko 3

## ČSA:n taloudellisten tietojen kehitys (tuhatta CZK)

Tuhatta CZK	31.12.2006	31.12.2007	31.3.2008	30.6.2008	31.12.2008	31.3.2009	30.6.2009	30.9.2009	31.12.2009
Voitto/tappio	– 396 951	206 600	[– 880 000 – – 800 000]	[– 180 000 – – 165 000]	470 057	[– 1 320 000 – – 1 190 000]	[– 1 840 000 – – 1 660 000]	[– 2 625 000 – – 2 365 000]	– 3 756 125
Liikevaihto (1)	23 375 950	23 399 853	[4 625 000 – 5 080 000]	[10 175 000 – 11 250 000]	22 581 692	[4 385 000 – 4 820 000]	[9 265 000 – 10 235 000]	[14 300 000 – 15 830 000]	19 789 620
Operatiivinen nettokassavirta	– 533 192	– 275 234	[– 1 110 000 – – 1 000 000]	[– 640 000 – – 580 000]	– 1 762 376	[– 1 230 000 – – 1 115 000]	[– 1 320 000 – – 1 195 000]	—	– 3 066 694
Velka	6 476 911	4 391 070	[4 410 000 – 4 890 000]	[3 665 000 – 4 065 000]	6 494 752	[5 685 000 – 6 285 000]	[5 550 000 – 6 065 000]	[6 290 000 – 6 960 000]	6 581 325
Omaisuuksien nettoarvo	11 679 439	10 161 647	[8 945 000 – 9 855 000]	[9 535 000 – 10 065 000]	10 418 871	[8 340 000 – 9 255 000]	[8 990 000 – 9 920 000]	[8 470 000 – 9 390 000]	7 948 571

Lähde: ČSA:n tilinpäätökset

(1) Tiedot koskevat tilivuoden kumulatiivista liikevaihtoa.

(19) Yrityksen liiketoiminta oli voitollista vuosina 2007 ja 2008. Liiketoiminnan tulos huononi kuitenkin tuntuvasti vuonna 2009. Yrityksen liikevaihto oli hieman pienentynyt neljän edellisvuoden aikana, mutta kassavirta väheni huomattavasti. Velkataso oli kaiken kaikkiaan vakaa. Yritys kuittasi tappioitaan myymällä omaisuutta, erityisesti tilivuonna 2009.

(20) Yrityksen tilanne heikkeni vuoden 2009 aikana varsinkin kesän jälkeen, joka on perinteisesti voitollinen jakso ČSA:lle.

## 2.5 Menettelyn aloittamista koskeva päätös

(21) Komissio aloitti 24 päivänä helmikuuta 2010 muodollisen tutkintamenettelyn. Komissio ilmaisi päätöksessään

epäilevänsä, oliko ČSA lainan saadessaan jo sellainen vaikeuksissa oleva yritys, jollaista tarkoitetaan yhteisön suuntaviivoissa valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi (1), jäljempänä 'pelastamista ja rakenneuudistusta koskevat suuntaviivat'.

(22) Komissio myös epäili, muodostivatko Osinekin ČSA:lle myöntämän lainan ehdot sen rahoitustilanteeseen nähden taloudellisen edun, jota saajayritys ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Lisäksi komissio epäili, voidaanko tuen siinä tapauksessa, että lainaan liittyy valtiontukea, katsoa soveltuvan sisämarkkinoille valtiontukisääntöjen mukaisesti ja erityisesti täyttävän ehdot, jotka sisältyvät komission tiedonantoon *Tilapäiset yhteisön*

(1) EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä<sup>(1)</sup>, jäljempänä 'tilapäiset puitteet'. Jos lainaan liittyy valtiontukea, toimenpide vaikuttaisi haitallisesti kilpailuun eli yhtiöihin, jotka liikennöivät Prahan Ruzyněn lentoasemalta tai kilpailevat ČSA:n ja sen tytäryhtiöiden kanssa muilla markkinoilla.

### 3. TŠEKKIN HUOMAUTUKSET

- (23) Tšekki esitti menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen huomautuksia, joissa se katsoi Osinekin lainan täyttävän markkinataloussijoittajaperiaatteen, koska se ei tarjoa ČSA:lle perusteetonta taloudellista etua.
- (24) Tšekki katsoo, että Osinekin lainasopimuksen allekirjoituspäivänä ČSA ei ollut vaikeuksissa oleva yritys, vaan siitä tuli sellainen vasta elokuussa 2009. Tšekki toteaa, että kasvavista ongelmistaan huolimatta ČSA oli jatkuvasti kyennyt turvaamaan elinkelpoisuutensa. Tilanne kuitenkin muuttui vuoden 2008 lopussa ja vuoden 2009 alkupuolella ja huononi myöhemmin saman vuoden aikana johtuen maailmanlaajuisesta taloustaantumasta, jolla oli epäsuotuisa vaikutus maailman liikennemarkkinoihin<sup>(2)</sup>. Tämä yhdessä öljymarkkinoiden epävakauden ja valuuttakurssivaihtelujen kanssa vaikutti ČSA:n taloudellisen tilanteen heikentymiseen.
- (25) Vuonna 2009 ČSA odotti edellisvuosien tulosten perusteella tehtyjen ennusteiden pohjalta huomattavasti parempaa tulosta kesäkaudella. Vuoden 2009 ensimmäisen puolivuotiskauden tulokset, jotka yrityksen johto sai elokuun puolivälissä, osoittivat kuitenkin ČSA:n keskituoton laskeneen tuntuvasti kesäkuussa. Elokuussa 2009 yrityksen johdolle oli selvää, ettei ČSA kykenisi enää jatkamaan toimintaansa ilman välittömiä kustannusleikkauksia ja ulkoisista lähteistä tulevaa rahoitustukea.
- (26) Osinekin lainaan mahdollisesti liittyvään valtiontukeen viitaten Tšekki katsoo lainan koron täyttävän vaatimukset, jotka esitetään komission tiedonannossa viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta<sup>(3)</sup>, jäljempänä 'viitekorkotiedonanto'. Tšekki katsoo erityisesti, että kolmen kuukauden PRI-BOR-koron käyttäminen peruskorkona koron määrittämisessä oli asianmukaista ottaen huomioon finanssimarkkinoiden volatilitteetti Osinekin lainasopimuksen allekirjoittamisajankohtana.
- (27) ČSA:ta ei arvioida luokitusjärjestelmissä, minkä vuoksi Tšekki ei voi esittää näyttöä oletukselleen, jonka mukaan Osinekin lainasopimuksen allekirjoittamisen ajankohtana

ČSA:n luokitus oli B. Tšekki viittaa kuitenkin EBC:n 27 päivänä huhtikuuta 2009 laatimaan raporttiin, jonka mukaan ČSA oli maksukykyinen ja luotokelpoinen.

- (28) Tšekki toistaa sen argumentin, että lainan saadakseen ČSA:n piti asettaa sen koko keston ajaksi vakuus, jonka suuruus oli vähintään 110 prosenttia lainan arvosta. ČSA:lle annettu laina ei siis konkreettisesti saanut missään vaiheessa ylittää 90:ää prosenttia lainan vakuuksina olevista omaisuuseristä. Tšekki vahvisti, että tämä vaatimus täyttyi kaikissa tapauksissa, ja esitti asiantuntijalausnot lainan vakuudeksi asetetuista omaisuuseristä.
- (29) Lisäksi Tšekki esittää, että koska Osinekillä oli huomattava määrä taloudellisia resursseja, Osinekin selvitysmies etsi sijoitusmahdollisuuksia voiton tuottamiseksi. Ennen lainasopimuksen tekemistä ČSA:n kanssa selvitysmies tilasi riippumattomalta konsulttiyritykseltä EBC:ltä ja asianajotoimistolta JUDr. Jiří Rybář & JUDr. Pavel Štrbík taloudellisen ja oikeudellisen analyysin lainatarjouksesta. EBC:n analyysi vahvisti, että ČSA:ta voitiin pitää maksukykyisenä ja että riski siitä, että lainan myöntämisestä ČSA:lle aiheutuisi Osinekille tappioita tai vaikeuksia, oli minimaalinen. Selvitysmies katsoi analyysin perusteella, että lainananto ČSA:lle olisi suotuisa keino sijoittaa Osinekin käytettävissä olevia taloudellisia resursseja.
- (30) Tšekki katsoo lisäksi, että laina täyttää tilapäisissä puitteissa vahvistetut edellytykset myös siinä tapauksessa, että komissio toteaa lainaehojen olleen markkinaehtoja edullisempia.

### 4. ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET

- (31) Komissio sai muodollisen tutkintamenettelyn kuluessa huomautuksia kolmelta asianomaiselta ja toimenpiteen edunsaajalta ČSA:lta (ks. johdanto-osan 4 kappale)
- (32) ČSA:n huomautukset vastaavat olennaisilta osin huomautuksia, jotka Tšekki esitti menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä. ČSA katsoo, että Osinekin laina myönnettiin markkinaehdoin, sillä yritys toimi kuin rationaalinen toimija markkinataloudessa, jota motivoivat ensisijaisesti kaupalliset eivätkä talouspoliittiset tai yhteiskunnalliset näkökohdat. Siltä varalta, että komissio toteaa Osinekin lainan myönnetyn edullisella korolla – jolloin oletuksena on, että ČSA:n luokitus oli huonompi kuin "B" (heikko) ja/tai että vakuuksia ei ollut arvioitu "hyviksi" – ČSA esittää huomautuksia myös mahdollisen tuen kvantifioinnista.

<sup>(1)</sup> EUVL C 83, 7.4.2009, s. 1.

<sup>(2)</sup> Tšekin markkinoilla vaikutus näkyi vuonna 2009 Prahan Ruzyněn lentoaseman matkustajamäärän 6 prosentin vähenemisenä.

<sup>(3)</sup> EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6.

(33) Kaikki asianomaiset ovat ČSA:n kilpailijoita ja niitä edustaa sama asianajotoimisto, minkä vuoksi niiden perustelut ovat tietyssä määrin identtisiä. Asianomaiset katsovat, että Osinekin laina oli valtiontukea, joka antoi ČSA:lle mahdollisuuden vilpilliseen kilpailuun ja hintoihin, joita kilpailijat, jotka eivät ole saaneet valtiontukea, eivät olisi kyenneet tarjoamaan menettämättä kykyään kattaa kustannuksensa ja saada kohtuullinen voitto<sup>(1)</sup>.

(34) Asianomaiset katsovat, että ČSA oli vakavissa vaikeuksissa jo ennen 1 päivää heinäkuuta 2008. Ne esittävät, että Osinekin laina myönnettiin huomattavasti alemmalla korolla kuin mitä pankki olisi vaatinut vastaavissa olosuhteissa, kun otetaan huomioon ČSA:n taloudellinen tilanne, maksuajan pituus, vakuuksien laatu ja takaisinmaksun alhainen todennäköisyys. Tällöin Osinekin laina olisi laitonta valtiontukea, joka on vastoin unionin sääntöjä. Yhden huomautuksia esittäneen kilpailijan mukaan ČSA täytti sen ehdon, että yli puolet sen merkitystä pääomasta oli menetetty vuosina 2007, 2008 ja 2009. Lisäksi vuosina 2008 ja 2009 ČSA oli viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana menettänyt yli neljänneksen merkitystä pääomastaan. Sama kilpailija katsoo, että ČSA:n merkityn pääoman vähenemisestä vuonna 2008 voidaan olettaa, että yritys täytti jo 1 päivänä heinäkuuta 2008 pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 10 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja vaikeuksissa olevan yrityksen edellytykset.

(35) Asianomaiset väittävät, että negatiivisen operatiivisen kasvun, velkojen suuren määrän ja 30 päivän kuluessa erääntyvien saatavien takia on mahdollista olettaa, että yritys oli kärsinyt maksukyvyttömyydestä jo vuoden 2007 lopusta alkaen, minkä vuoksi se olisi pitänyt jo siitä lähtien katsoa vaikeuksissa olevaksi yritykseksi pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 10 kohdan c alakohdan mukaisesti.

## 5. TŠEKKIN VASTAUS ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSIIN

(36) Tšekki kiisti asianomaisten esittämät huomautukset ja puolsi ČSA:n esittämiä huomautuksia. Tšekki piti kiinni väitteestään, että Osinekin laina myönnettiin markkinaehdoin ja viitekorkotiedonannon mukaisesti. Lisäksi Tšekin viranomaisten mukaan ČSA kykeni toimimaan ilman valtiontukea vuoden 2009 toiselle puoliskolle saakka. ČSA:n

varallisuustilanne ei olennaisesti heikentynyt vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla, vaan yrityksen omaisuuden arvo itse asiassa nousi [8 340–9 255] miljoonasta Tšekin korunasta vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä [8 990–9 920] miljoonaan Tšekin koronaan sen toisella neljänneksellä.

(37) Tšekki huomauttaa, että vaikka ČSA julkaisee operatiivisen toimintansa tuloksen sekä Tšekin kirjanpitostandardien että kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti, asianomaisten huomautukset perustuvat pelkästään Tšekin kirjanpitostandardien mukaisesti julkaisuun tuloksiin. Niiden menetelmät eivät kuitenkaan anna täyttä käsitystä yrityksen toiminnasta. Kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti tehty tilinpäätökset antavat paremmat tiedot yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja ovat siksi tarkoituksenmukaisempia. ČSA käyttää Tšekin kirjanpitostandardeja, koska Tšekin verolainsäädäntö velvoittaa sen siihen. ČSA:n toiminta ei rajoitu vain Tšekin alueelle, vaan se on maailmanlaajuista, minkä vuoksi ČSA käyttää myös kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja. Tšekki huomauttaa, että pankit käyttävät kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja lainapäätöksissään, koska niitä pidetään tarkempina kuin Tšekin kirjanpitostandardeja.

(38) Lopuksi Tšekki esitti näytön siitä, ettei ČSA Osinekin lainan myöntämisaikana täyttänyt Tšekin maksukyvyttömyyslain<sup>(2)</sup> mukaisia maksukyvyttömyyden edellytyksiä.

## 6. VALTIONTUEN OLEMASSAOLLO

(39) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(40) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa vahvistetut arviointiperusteet ovat kumulatiivisia. Jotta voidaan selvittää, ovatko ilmoitetut toimenpiteet SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, kaikkien seuraavien edellytysten on siis täyttyvä. Rahoitustuen on

— oltava valtion myöntämää taikka valtion varoista myönnettyä,

— tarjottava saajalle taloudellinen etu,

— suosittava jotain yritystä tai tuotannonalaa,

<sup>(1)</sup> Asianomaisten osapuolten täydentävät kommentit, jotka koskevat a) Osinekin lainan pääomittamista (muuntamalla velka osakkeiksi), b) väitettyä valtio-omisteisen Prahán Ruzynén lentoaseman ČSA:n pääjohtajalle ja hallituksen puheenjohtajalle maksamaa palkkiota ja c) ČSA:n omaisuuden siirtämistä valtio-omisteiselle Prahán Ruzynén lentoasemalle ja sen jälkeistä takaisinvuokraamista ČSA:lle, eivät liity tähän asiaan. Niitä tarkastellaan päätöksessä, joka tehdään asiasta SA.30908 ČSA – Czech Airlines – rakenneuudistussuunnitelma.

<sup>(2)</sup> Laki 182/2006.

— vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua ja

— vaikutettava jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

### 6.1 Valtion varat ja valtion toiminnaksi katsominen

- (41) Tuen käsitteeseen kuuluu kaikentyyppinen suosiminen, joka rahoitetaan suoraan tai välillisesti valtion varoista joko valtion itsensä tai valtion valtuuttamien laitosten toimesta.
- (42) Ensiksi on syytä määrittää, onko Osinekin laina katsottava valtion varoiksi. Kuten edellä todetaan, Osinek oli lainan myöntämisen ajankohtana 100-prosenttisesti Tšekin valtiovarainministeriön omistuksessa, minkä vuoksi se on yhtiömuodostaan tai muusta oikeudellisesta muodostaan riippumatta jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta 16 päivänä marraskuuta 2006 annetun komission direktiivin 2006/111/EY<sup>(1)</sup> 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettu julkinen yritys. Komissio katsoo näin ollen, että Osinekin laina on myönnetty valtion varoista.
- (43) Unionin tuomioistuin on kuitenkin todennut, että vaikka valtio voikin valvoa julkista yritystä ja käyttää määräysvaltaa sen toteuttamiin toimenpiteisiin nähden, tosiasiallista valvontaa konkreettisesti tapauksessa ei voida automaattisesti olettaa. Julkinen yritys voi toimia enemmän tai vähemmän itsenäisesti riippuen siitä, kuinka paljon valtio on jättänyt sille itsenäistä määräämisvaltaa. Näin ollen se, että julkinen yritys on valtion valvonnassa, ei riitä osoittamaan, että yrityksen toteuttamat toimenpiteet, kuten tarkasteltavana oleva lainasopimus, voidaan katsoa johtuviksi valtiosta. Lisäksi on tutkittava, ovatko viranomaiset tavalla tai toisella olleet osallisia siihen, että kyseisistä toimenpiteistä päätettiin. Tuomioistuin totesi, että julkisen yrityksen toteuttaman tukitoimenpiteen voidaan päätellä johtuvan valtiosta kaikkien käsiteltävänä olevaa asiaa koskevien seikkojen ja kyseisen toimenpiteen toteuttamishetkellä vallinneiden olosuhteiden perusteella<sup>(2)</sup>.
- (44) Tällaisia seikkoja voivat olla yrityksen integroituminen julkishallinnon rakenteeseen, yrityksen toiminnan luonne, toiminnan harjoittaminen markkinoilla yksityisten toimijoiden kanssa tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa, yrityksen oikeudellinen asema (se, sovelletaanko yritykseen julkisoikeutta vai yhtiöoikeutta), viranomaisten harjoittaman yrityksen hallinnointia koskevan ohjauksen määrä tai muu seikka, joka osoittaa konkreettisesti tilanteessa, että viranomaiset ovat osallistuneet toimenpiteestä päättämiseen tai että on epätodennäköistä, että tästä ei ollut kyse, kun otetaan huomioon myös toimenpiteen laajuus, sen sisältö tai sen edellytykset.

(45) Komissio toteaa, että suurin osa Osinekin hallintoneuvoston jäsenistä on viranomaisten (esim. valtiovarainministeriön) edustajia.

(46) Osinek asetettiin selvitystilaan 5 päivänä marraskuuta 2008 sen ainoan osakkaan samana päivänä tekemän päätöksen mukaisesti. Tšekin lain mukaan selvitysmiehen on toimittava likvidaatioprosessissa riippumattomasti ja ottamatta ohjeita yrityksen elimiltä. Komissio toteaa, että selvitysmiehen nimitti Tšekin valtiovarainministeriö, joka oli Osinekin ainoa osakas.

(47) Tšekin viranomaiset toimittivat komissiolle asianajotoimisto JUDr. Jiří Rybář & JUDr. Pavel Štrbík laatiman asiantuntijalausannon, jossa suositellaan, että ennen päätöksen tekemistä lainan myöntämisestä ČSA:lle Osinekin selvitysmies kuulee Osinekin osakasta eli Tšekin valtiota.

(48) Mitä tulee valtion harjoittamaan Osinekin toiminnan ohjaukseen, komissio toteaa, että Tšekin hallitus teki myöhemmin myös päätöksen Osinekin lainan vakuuksien vapauttamisesta ja velan muuntamisesta ČSA:n osakkeiksi päätöksellä nro 333.

(49) Komissio katsoo näin ollen, että Osinekin lainan myöntämistä koskeva päätös voidaan katsoa Tšekin valtiosta johtuvaksi. Osinekin lainaa on näin ollen pidettävä valtion varoista myönnettynä.

### 6.2 Taloudellinen etu

(50) Komissio toteaa, että unionin oikeuden vakiintuneiden periaatteiden mukaisesti siinä tapauksessa, että valtio lisää yrityksen omaa pääomaa tavanomaisia markkinaehtoja edullisemmin ehdoin, toimenpide kuuluu SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, sillä toimenpiteestä aiheutuu yritykselle kyseisessä artiklassa tarkoitettua etua. Määrittääkseen, onko yritys saanut valtiolta taloudellisen edun, jota se ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, komissio soveltaa ns. markkinataloussijoittajaperiaatetta<sup>(3)</sup>.

(51) Jos tavanomaisissa markkinatalousolosuhteissa toimiva yksityinen sijoittaja, joka on kokonsa puolesta verrattavissa julkisoikeudellisiin elimiin, olisi samankaltaisissa olosuhteissa voinut tehdä kyseisen pääomasijoituksen, toimenpiteessä ei markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaan ole kyse valtiontuesta. Sen vuoksi komission on arvioitava, olisiko yksityinen sijoittaja osallistunut vastaavin ehdoin kyseiseen liiketoimeen. Hypoteettinen sijoittaja toimii kuten järkevä sijoittaja, joka haluaa maksimoida voittonsa mutta välttää suuria riskejä saatavaan

<sup>(1)</sup> EUVL L 318, 17.11.2006, s. 17.

<sup>(2)</sup> Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa Ranska v. komissio, jäljempänä 'Stardust Marine -tuomio', Kok. 2002, I-04397, 52 ja 57 kohta.

<sup>(3)</sup> Yhdistetyt asiat T-228/99 ja -233/99, Westdeutsche Landesbank GZ v. komissio, Kok. 2003, s. II-435, 251 kohta.

- tuottoon nähden. Tämän periaatteen mukaan pääomia, jotka valtio antaa suoraan tai välillisesti jonkin yrityksen käyttöön tavanomaisia markkinaehtoja vastaavilla ehdoilla, ei voida pitää valtiontukina <sup>(1)</sup>.
- (52) Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti markkinataloussijoittajaperiaatetta on sovellettava myös lainoihin. Tämän periaatteen mukaisesti on lainan myöntämisen yhteydessä kysyttävä, olisiko yksityinen sijoittaja myöntänyt lainan edunsaajalle samoin ehdoin kuin se lopulta myönnettiin <sup>(2)</sup>. Tältä osin komissio arvioi, onko laina myönnetty tavanomaisin kaupallisin ehdoin ja olisiko vastaavan lainan voinut saada liikepankilta. Lainaehtojen suhteen komissio ottaa erityisesti huomioon perityn koron ja lainalle vaaditun vakuuden. Komissio arvioi, onko asetettu vakuus riittävä koko lainan takaisinmaksamiseksi, jos yrityksestä tulee maksukyvytön, ja ottaen huomioon yrityksen rahoitustilanne lainan myöntämisen ajankohtana <sup>(3)</sup>.
- (53) Komissio toteaa, että ČSA on taloudellista toimintaa harjoittava oikeushenkilö, joka on sen vuoksi katsottava SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitetuksi yritykseksi. Voidakseen määrittää, myönnettiinkö Osinekin laina edullisin ehdoin vai markkinaehdoin, komissio tarkisti, vastaako lainan korko viitekorkotiedonannossa vahvistettua komission viitekorkoa, jota käytetään markkinakorkojen kuvaajana.
- (54) Komissio ilmaisi jo menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä kantanaan, että päivämääränä, jona lainan korkoa olisi verrattava viitekorkoon, pitäisi käyttää sen oikeudellisesti sitovan asiakirjan päivämäärää, jonka perusteella laina myönnettiin, eli 30 päivää huhtikuuta 2009 (Osinekin ja ČSA:n välisen lainasopimuksen teko-päivä).
- (55) Tšekin mukaan ČSA pystyi vielä kyseisenä ajankohtana saamaan ulkoista rahoitusta yksityisistä pankeista ja siitä tuli vaikeuksissa oleva yritys vasta elokuussa 2009. Vuoden 2009 alussa ČSA:n luottokelpoisuus vastasi luokkaa B.
- (56) Tšekin väitteen todentamiseksi komissio kuuli useita ČSA:n kanssa liikesuhteissa olleita yksityisiä pankkeja ČSA:n sisäisestä luokituksesta vuoden 2009 ensimmäisenä puolivuotiskautena ja sen muutoksista heinäkuun 2008 ja heinäkuun 2009 välisenä aikana, ČSA:lle vuoden 2009 ensimmäisellä puolivuotiskaudella myönnettyjen lainojen ehdoista sekä ČSA:n luottokelpoisuudesta vuoden 2009 ensimmäisellä puolivuotiskaudella. Kolme yksityistä pankkia antoi tietoja sillä ehdolla, että niitä käsitellään luottamuksellisina, käytetään ainoastaan komission sisäisessä arvioinnissa eikä luovuteta kolmansille osapuolille, ei myöskään ČSA:lle ja Tšekin viranomaisille.
- (57) Vaikka kaikki nämä pankit totesivat, että ČSA:n rahoitustilanne heikkeni vuoden 2009 alussa, ČSA sai vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla käyttöpääomailainoja ja luottojärjestelyjä. ČSA:n sisäinen luokitus kaikissa näissä kolmessa yksityisessä pankissa vastaa suurin piirtein luokitusta B.
- (58) Komissio toteaa, että pankkien vastaukset ovat johdonmukaisia ja laadukkaita. Vaikka yrityksen sisäinen luokitus huononi, tämä ei vaikuta riittävän merkittävältä, jotta riskimarginaalia olisi pitänyt nostaa.
- (59) Komissio panee lisäksi merkille, että – kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainitaan Tšekin antamien tietojen perusteella – UniCredit-pankki myönsi ČSA:lle syyskuussa 2008 keskipitkän (nelivuotisen) 200 miljoonan Tšekin korunan käyttöpääomailainan, jonka vakuudeksi asetettiin lentosimulaattori. Koska lainasopimuksessa sovituita taloudellisista indikaattoreista poikettiin, UniCredit-pankki nosti 25 päivänä kesäkuuta 2009 ČSA:lle myönnetyn lainan riskimarginaalia siten, että se oli 325 peruspistettä yhden kuukauden PRIBOR-koron yläpuolella (vuoden 2008 sopimuksen mukaisten) 160 peruspisteen sijaan (ts. vuositasolla 5,10 prosenttia 25 päivänä kesäkuuta 2009). Komissio toteaa, että tämä korko, joka heijasti ČSA:n rahoitustilanteen vähittäistä heikentymistä, on alempi kuin Osinekin lainan korko (vuositasolla 5,51 prosenttia) ja vastaa suurin piirtein luokituksen B saaneen yrityksen viitekorkoa (hyvillä vakuuksilla).
- (60) Edellä todetusta voidaan päätellä, että ČSA:lla oli ajankohtana, jona Osinekin laina myönnettiin, saatavillaan ulkoista rahoitusta ja että ČSA:n luottokelpoisuus vastasi vuoden 2009 ensimmäisellä puolivuotiskaudella luokitusta B.
- (61) Lainan vakuuksina olivat Prahan Ruzyněn lentoasemalla sijaitsevat rakennukset, maanomaisuus, varastot ja varaosat. Omaisuusserien markkina-arvon määrittivät riippumattomat tšekkiläiset asiantuntijat, jotka on merkitty

<sup>(1)</sup> Komission tiedonanto jäsenvaltioille perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan sekä direktiivin 80/723/ETY 5 artiklan soveltamisesta julkisiin teollisuusyrityksiin, EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3, 11 kohta. Tiedonanto koskee tehdasteollisuutta, mutta se on sovellettavissa myös muihin talouden aloihin. Ks. tuomio asiassa T-16/96, Cityflyer, Kok. 1998, s. II-757, 51 kohta.

<sup>(2)</sup> Ks. asia T-16/96, Cityflyer Express v. komissio, Kok. 1998, s. II-757, 45 ja 46 kohta.

<sup>(3)</sup> Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan soveltaminen valtioon tukiin ilmailualalla, EYVL C 350, 10.12.1994, s. 5.

Tšekin oikeusministeriön ylläpitämään asiantuntijalaitosten rekisteriin tai valtakunnalliseen asiantuntijoiden ja tulkien rekisteriin ja joilla on kokemusta omaisuuden arvioinnista <sup>(1)</sup>.

- (62) Komissio toteaa, että vakuudeksi asetetun lentokonehalli F:n (ks. taulukko 1) arviointiraportti on 1 päivästä kesäkuuta 2009, vaikka Osinekin lainan ensimmäinen erä maksettiin 11 päivänä toukokuuta 2009. Tšekin viranomaiset esittivät YBN Consultin 6 päivänä toukokuuta 2009 päivätyn lausunnon, joka vahvistaa käytetyn vakuuden arvon. Tällainen lausunto on sopusoinnussa Osinekin lainasopimuksen 5.9.11 kohdan kanssa sillä edellytyksellä, että täydellinen arviointiraportti esitetään kuukauden kuluessa ensimmäisen erän maksamispäivästä. Komissio toteaa, että tämä ehto täyttyi.
- (63) Komissio teki arvioinnin esitetyistä arviointiraporteista. Arviointi ei tuonut esiin epäilyjä, koska selvityksissä ei todettu virheitä, koska niissä oli sovellettu hyväksytyjä menetelmiä ja koska ne perustuvat uskottaviin oletuksiin. Komissio katsoo, että esitettyjen arviointiraporttien tulokset muodostavat asianmukaisen arvion Osinekin lainan

vakuuksina käytettyjen omaisuuserien realistisista hinnoista markkinoilla. Yksi vakuutena käytetty omaisuuserä – varaosat – arvostettiin sen nettokirjanpitoarvon perusteella. Komissio katsoo tämän arvostusmenetelmän soveltuvan tällaiseen omaisuuserään, koska varaosilla voidaan helposti käydä kauppaa, minkä vuoksi niiden arvon tulisi vastata niiden alkuperäisiä hankintakustannuksia, joista on tehty kertyneet poistot.

- (64) Lainasopimuksessa määrättiin, että itse lainasumma ei saa ylittää 90:ää prosenttia vakuuksien arvosta, eli vakuuden arvon on oltava vähintään 110 prosenttia lainasummasta. Esitettyjen tietojen perusteella voidaan todeta, että ensimmäisen lainaerän myöntämisaikana toukokuussa 2009 alkuperäisten vakuuksien arvo oli [110–117] prosenttia, kuten oli sovittu 30 päivänä huhtikuuta 2009 tehdyssä lainasopimuksessa. Toisen lainaerän myöntämisaikana heinäkuussa 2009 tämä arvo oli [120–132] prosenttia ja kolmannen lainaerän myöntämisaikana syyskuussa 2009 [128–141] prosenttia. Osinekin lainasopimukseen tehdyillä lisäyksillä (ks. johdanto-osan 8 kappale) vakuuksiksi lisättiin uusia omaisuuseriä ja jotkin vakuudet vapautettiin.

Taulukko 4

## Osinekin lainan vakuudet eri ajankohtina

Muutoksen päivämäärä	Nostettu määrä (milj. CZK)	Vakuuksien arvo (milj. CZK)	Vakuuksien arvon %-osuus
11.5.2009	800	[880–935]	[110–117] %
23.7.2009	800	[1 350 – 1 485]	[169–186] %
30.7.2009	1 700	[2 040 – 2 240]	[120–132] %
22.9.2009	1 700	[2 485 – 2 760]	[146–162] %
24.9.2009	2 500	[3 190 – 3 535]	[128–141] %
9.12.2009	2 500	[3 275 – 3 615]	[131–145] %
25.1.2010	2 500	[3 310 – 3 640]	[132–146] %

- (65) Viitekorkotiedonannossa oletetaan, että ”hyvien” vakuuksien tappio-osuus on enintään 30 prosenttia, mikä merkitsee sitä, että vakuuksien arvo on vähintään 70 prosenttia lainasummasta. Komissio toteaa, että lainalle asetettu vakuus on huomattavasti tätä suurempi, mikä luo tärkeän turvamarginaalin siltä varalta, että arvioita vakuuden arvosta joudutaan muuttamaan.
- (66) Viitekorkotiedonannon perusteella asianmukainen korko olisi kyseisenä ajankohtana 5,16 prosenttia vuositasolla (peruskorko 2,96 % + 220 peruspistettä = 5,16 % vuositasolla). Kyseinen 220 peruspisteen marginaali ilmentää

luokitusta B, jonka yksityiset pankit vahvistivat, ja edellä kuvattuja hyviä vakuuksia.

- (67) Korko on alempi kuin Osinekin lainan korko (kolmen kuukauden PRIBOR <sup>(2)</sup> + 300 peruspistettä), joka 30 päivänä huhtikuuta 2009 oli vuositasolla 5,51 prosenttia.
- (68) Sovelletun koron (kolmen kuukauden PRIBOR + 300 peruspistettä) ja viitekoron (viitekorko + 220 peruspisteen marginaali) analyysi osoittaa, että korot ovat toisiinsa verrannollisia peruskoron määrittämiseen käytettyjen menetelmien ja korkojen yleisen tason, myös riskimarginaalin osalta.

<sup>(1)</sup> YBN Consult – Znalecký ústav, s.r.o on asiantuntijalaitos, jolla on pätevyys tarjota asiantuntijaneuvontaa talouden ja rakennusteollisuuden aloilla. PROSCON – s. r. o. on asiantuntijalaitos, jolla on pätevyys tarjota asiantuntijaneuvontaa talouden alalla. Vladimír Čmejla on talouden, patenttien ja keksintöjen alan asiantuntija.

<sup>(2)</sup> Päivittäiset PRIBOR-korot: [http://www.cnb.cz/cs/financni\\_trhy/penezni\\_trh/pribor/denni.jsp?date=DD.MM.RRRR](http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni_trh/pribor/denni.jsp?date=DD.MM.RRRR).

(69) PRIBOR on pankkienvälisten talletusten markkinoilla sovellettavien korkojen viitearvo, joka lasketaan (määrätään) viitepankkien talletusten myynnissä esittämien noteeraus-ten (tarjousten) perusteella. PRIBOR-koron määrittää las-kenta-asiamies Tšekin keskuspankkia ja Czech Forex Clu-bia (Financial Markets Association of the Czech Republic – A.C.I.) varten <sup>(1)</sup>.

(70) Osinekin lainan korko perustuu kolmen kuukauden mak-suajalle laskettuun PRIBOR-korkoon. Viitekorko perustuu 12 kuukauden rahamarkkinakorkoihin. Komissio varaa kuitenkin itselleen oikeuden käyttää tietyissä tapauksissa lyhyempiä tai pidempiä maksuaikojia.

(71) Näiden kahden koron kehitystä Osinekin lainan keston aikana (huhtikuu 2009 – kesäkuu 2010) tarkasteleva ana-lyysi osoittaa, että korot ovat todellakin toisiinsa verran-nollisia. Keskikorot <sup>(2)</sup> olivat huhtikuun 2009 ja kesä-kuun 2010 välisenä aikana jokseenkin samat (PRIBOR + 300 peruspistettä 4,77 prosenttia ja viitekorko + 220 peruspistettä 4,79 prosenttia). Kahden peruspisteen ero johtuu tarkistusmenetelmän eroista. PRIBOR-korko tar-kistetaan päivittäin, viitekorko vain muutaman kuukau-den välein.

(72) Sovellettu korko voidaan edellä mainituista syistä hyväk-syä asianmukaisena markkinakorkojen kuvaajana. Vii-tekorkotiedonannon perusteella voidaan todeta, että toi-menpide on markkinaehtoinen eikä näin ollen muodosta taloudellista etua ČSA:lle.

(73) Komissio toteaa lopuksi, että ČSA:n velkojalle maksa-missa koroissa noudatettiin kaikilta osin Osinekin laina-sopimuksen ehtoja <sup>(3)</sup>.

<sup>(1)</sup> PRIBOR-korkoon sovellettavat menetelmät: [http://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET\\_LIST/prib\\_cs.pdf](http://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/prib_cs.pdf).

<sup>(2)</sup> Keskikorot saadaan kuukausittaisten korkojen aritmeettisena keskiar-vona, jonka laskennan perustana olivat Tšekin keskuspankin korko-jen mukainen kolmen kuukauden PRIBOR + 300 peruspistettä ja vastaavat viitekoro + 220 peruspistettä huhtikuun 2009 ja kesä-kuun 2010 väliseltä ajalta (ks. numerotiedot internet-sivuilla [http://www.cnb.cz/cs/financni\\_trhy/penezni\\_trh/pribor/prumerne\\_form.jsp](http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni_trh/pribor/prumerne_form.jsp) ja [http://ec.europa.eu/competition/state\\_aid/legislation/reference\\_rates.html](http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html)).

<sup>(3)</sup> Korko maksettiin viideltä peräkkäiseltä kalenterineljännekseltä, ja y-h-den kerran perittiin sopimussakko kahden päivän maksuviiveestä.

### 6.3 Valikoivuus

(74) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan toi-menpiteen on suosittava ”jotain yritystä tai tuotannon-alaa”, jotta se voidaan katsoa valtiontueksi. Tarkastelta-vassa asiassa komissio toteaa, että Osinekin laina myön-nettiin vain ČSA:lle. Toimenpide on siis SEUT-sopimuk-sen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla valikoi-va.

### 6.4 Kilpailun vääristyminen ja vaikutus kauppaan

(75) Valtiontuen kumulatiivisten kriteerien perusteella on kiis-tatonta, että tarkasteltavassa asiassa tukitoimenpide vai-kuttaa unionin sisäiseen kauppaan ja vääristää kilpailua, mitä Tšekin viranomaiset eivät ole kiistäneet. ČSA kilpai-lee muiden lentoyhtiöiden kanssa Euroopan unionissa erityisesti sen jälkeen, kun lentoliikenteen vapauttamisen kolmas vaihe (”kolmas paketti”) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Tarkasteltavana olevat toimenpiteet antoivat ČSA:lle mahdollisuuden jatkaa toimintaansa ja välttyä heikoista taloudellisista tuloksista johtuvilta seura-uksilta, mitä mahdollisuutta ei ollut muilla kilpailijoilla.

### 6.5 Päätelmät

(76) Edellä mainituista syistä komissio katsoo, ettei toi-menpide sisällä ČSA:lle myönnettyä valtiontukea, koska Osi-nekin laina myönnettiin ehdoin, joita markkinataloudessa toimiva sijoittaja olisi edellyttänyt. Erityisesti korko, jolla Osinekin laina myönnettiin, vastaa viitekorkotiedonan-non perusteella määritettyä viitekorkoa, kun otetaan huo-mioon, että ČSA:n luokitus oli lainan myöntämisaikahoh-tana B, minkä myös yksityiset pankit vahvistivat, ja että lainalle asetettiin koko sen keston ajaksi huomattavasti suurempi vakuus kuin viitekorkotiedonannossa vaaditut 70 prosenttia lainan määrästä.

## 7. TUEN SOVELTUVUUS SISÄMARKKINOILLE

(77) Komissio analysoi kuitenkin, soveltuisiko toimenpide si-sämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla tilapäisten puitteiden mukaisesti siinä tapauksessa, että sen todetaan sisältävän valtiontukea.

(78) Osinekin laina myönnettiin vuonna 2009. Toimenpiteen tarkoituksena on helpottaa ulkoisen rahoituksen saantia yritykselle ajankohtana, jona luottomarkkinoiden tavan-omainen toiminta on merkittävästi häiriintynyt finanssik-riisin vuoksi ja jona finanssikriisi (”luottolama”) vaikuttaa koko talouteen ja johtaa vakaviin häiriöihin jäsenvaltioi-den taloudessa.

(79) Komissio reagoi kriisiin hyväksymällä tilapäiset puitteet 17 päivänä joulukuuta 2008. Komissio tunnusti niissä ”tämänhetkisen finanssikriisin vakavuuden ja sen vaiku-tukset jäsenvaltioiden kokonaistalouteen”. Komissio kat-soi, että ”tietynlaiset valtiontuet ovat perusteltuja ja niitä voidaan vaikeuksien ratkaisemiseksi pitää rajoitetun ajan yhteismarkkinoille soveltuvina SEUT-sopimuksen 107 arti-klan 3 kohdan b alakohdan nojalla”.

## 7.1 Tilapäisten puitteiden 4.4.2 kohdan mukaisuus

- (80) Toimenpidettä on aiheellista tarkastella suhteessa tilapäisten puitteiden 4.4.2 kohdan vaatimuksiin ("Korkotukina myönnettyt tuet").

*Käytetyn koron soveltuvuus*

- (81) Tilapäisten puitteiden mukaan on sovellettava korkoa, joka vastaa vähintään keskuspankin yliyön korkoa sekä preemiota, joka vastaa pankkienvälisen yhden vuoden koron keskiarvon ja jaksolta 1 päivästä tammikuuta 2007 30 päivään kesäkuuta 2008 saadun keskuspankin yliyön koron keskiarvon välistä erotusta. Tähän lisätään luottoriskin takuumaksu, joka vastaa viitekorkotiedonannossa tarkoitettua tuensajaan riskiprofiilia.
- (82) Tšekin yliyön korko oli 30 päivänä huhtikuuta 2009 1,45 prosenttia <sup>(1)</sup>. Pankkienvälisen yhden vuoden koron keskiarvon ja jaksolta 1 päivästä tammikuuta 2007 30 päivään kesäkuuta 2008 saadun keskuspankin yliyön koron keskiarvon välinen erotus oli 68 peruspistettä.
- (83) Tuensajaan riskiprofiilia vastaava luottoriskin takuumaksu oli 220 peruspistettä. Takuumaksu perustuu luokitukseen B (ks. johdanto-osan 57 kappale) ja vakuudeksi asetetuista omaisuuseristä johtuvaan hyvään vakuustasoon (ks. johdanto-osan 64 ja 65 kappale).
- (84) Tilapäisten puitteiden mukainen vähimmäiskorko olisi siis 4,33 prosenttia (1,45 % + 0,68 % + 2,20 %). Osinekin lainan korko oli 5,51 prosenttia. Osinekin laina myönnettiin näin ollen korolla, joka ylitti tilapäisissä puitteissa sallitun vähimmäiskoron.
- (85) Lisäksi tilapäisten puitteiden 4.4. kohdassa asetetaan kaksi lisäehtoa sille, että laina voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi tueksi:

*Sopimus tehty viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2010*

- (86) Ensimmäinen ehto on, että sopimuksen on oltava tehty viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2010. Alennettua korkoa voidaan soveltaa ennen 31 päivää joulukuuta 2012 maksettaviin korkoihin.

- (87) Osinekin lainasopimus tehtiin 30 päivänä huhtikuuta 2009. Laina oli määrä maksaa yhdessä erässä 30 päivänä marraskuuta 2010. Laina täyttää näin ollen ensimmäisen ehdon.

*Yritys ei vaikeuksissa 1 päivänä heinäkuuta 2008*

- (88) Toinen ehto on, että yritys ei ollut vaikeuksissa 1 päivänä heinäkuuta 2008.

- (89) Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 9 kohdassa todetaan, että vaikeuksissa olevalle yritykselle ei ole unionin määritelmää ja lisätään, että komissio katsoo kuitenkin, että kyse on vaikeuksissa olevasta yrityksestä, jos yritys ei pysty omilla taikka omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saaduilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen toiminnan loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.

- (90) Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 10 kohdan b alakohdassa selvennetään, että jos kyse on yhtiöstä, jossa ainakaan joidenkin osakkaiden vastuuta ei ole rajattu, vaikeuksissa olevaksi yritykseksi katsotaan yhtiö, joka on menettänyt yli puolet merkitystä pääomastaan ja yli neljännes tästä pääomasta on menetetty viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana.

- (91) Vuonna 2008 ČSA:n merkitty pääoma oli 2 735 miljoonaa Tšekin koruna. Tšekin kirjanpitostandardien perusteella yrityksen nettovarallisuus väheni samana vuonna 101 miljoonaan Tšekin korunaan.

Taulukko 5

## ČSA:n nettovarallisuus ja merkitty pääoma vuosina 2007 ja 2008 (tuhatta CZK)

2007	6/07	7/07	8/07	9/07	10/07	11/07	12/07
Nettovarallisuus	[1 035 000 – 1 140 000]	[1 415 000 – 1 555 000]	[1 450 000 – 1 595 000]	[1 410 000 – 1 565 000]	[1 950 000 – 2 145 000]	[1 260 000 – 1 390 000]	1 238 093
Merkitty pääoma	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510

<sup>(1)</sup> CZEONIA (Czech Over Night Index Average) on viitepankkien kaikkien pankkienvälisille markkinoille tekemien vakuudettomien yliyön talletusten korkojen painotettu keskiarvo. Sen laskee ja julkaisee Tšekin keskuspankki ([http://www.cnb.cz/cs/financni\\_trhy/penezni\\_trh/czeonia/denni.jsp](http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni_trh/czeonia/denni.jsp)).

2008	1/08	2/08	3/08	4/08	5/08	6/08
Nettovarallisuus	[585 000 – 645 000]	[385 000 – 420 000]	[110 000 – 120 000]	[690 000 – 755 000]	[860 000 – 950 000]	[965 000 – 1 065 000]
Merkitty pääoma	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510

  

	7/08	8/08	9/08	10/08	11/08	12/08
Nettovarallisuus	[945 000 – 1 030 000]	[1 220 000 – 1 340 000]	[1 270 000 – 1 410 000]	[1 295 000 – 1 430 000]	[610 000 – 670 000]	101 686
Merkitty pääoma	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510	2 735 510

Lähde: ČSA:n tilinpäätökset

- (92) Vaikka yritys oli 1 päivään heinäkuuta 2008 mennessä menettänyt yli puolet merkitystä pääomastaan, pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 10 kohdan a alakohdassa asetettu toinen ehto ei täyty, toisin sanoen yli neljänestä tästä pääomasta ei ollut menetetty viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Kesäkuun 2007 ja heinäkuun 2008 välisenä aikana tapahtunut nettovarallisuuden väheneminen ([31 570 000–34 875 000] CZK) oli ainoastaan [0,8–1,5] prosenttia merkitystä pääomasta.
- (93) Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 10 kohdan c alakohdan mukaan yhtiö katsotaan vaikeuksissa olevaksi yritykseksi, jos se täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yhtiön asetamiselle yleistäytöntöpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi. Tšekin viranomaiset vahvistivat, ettei ČSA täyttänyt Tšekin maksukyvyttömyyslain 3 kohdan mukaisia maksukyvyttömyysmenettelyyn asettamisen ehtoja.
- (94) Pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 11 kohdassa todetaan, että vaikka mikään mainittujen suuntaviivojen 10 kohdassa esitetyistä olosuhteista ei ole käsillä, yrityksen voidaan silti katsoa olevan vaikeuksissa, etenkin jos vaikeuksissa olevan yrityksen tavanomaiset merkit, kuten kasvavat tappiot, liikevaihdon supistuminen, varastojen kasvu, ylikapasiteetti, tulorahojituksen pienentyminen, lisääntyvä velkaantuminen, korkokustannusten nousu ja nettoarvon heikentyminen tai sen katoaminen, ovat nähtävissä.
- (95) ČSA:n tuloksen kehitys kyseisen ajanjakson aikana ei osoittanut selkeää negatiivista suuntausta (ks. taulukko 3). Yrityksen tulos oli tappiollinen vuoden 2006 lopulla, mutta sen toiminta elpyi ja muuttui voitolliseksi vuonna 2007. Myöhemmin vuoden 2008 ensimmäiseltä neljännekseltä kirjattiin [800–880] miljoonan Tšekin korunan tappio. Toisen vuosineljänneksen loppuun 30 päivään kesäkuuta 2008 mennessä tilanne oli kuitenkin parantunut. Vastaava suuntaus voidaan havaita kassavirran kehityksessä. ČSA:n liikevaihto supistui vähitellen vuosittain tarkastellun ajanjakson aikana. Ei voida kuitenkaan tehdä sitä päätelmää, että liikevaihto supistui huomattavasti ennen 30 päivää kesäkuuta 2008.
- (96) Yrityksen velka pieneni maaliskuun 2008 ja kesäkuun 2008 välillä, mutta se kasvoi jälleen seuraavien kuuden kuukauden aikana. Omaisuuserien arvo vaihteli tarkastellun ajanjakson aikana ilman selkeää suuntausta.
- (97) Voidaan todeta, että pelastamista ja rakenneuudistusta koskevien suuntaviivojen 11 kohdassa tarkoitettujen taloudellisten indikaattoreiden kehitys ennen 30 päivää kesäkuuta 2008 ei viittaa selvästi vaikeuksissa olevan yrityksen tavanomaisiin merkkeihin. Lisäksi ČSA:lle oli tuona ajankohtana edelleen saatavilla rahoitusta, mikä näkyy siinä, että yritys pystyi syyskuussa 2008 saamaan lainan yksityiseltä pankilta (ks. johdanto-osan 59 kappaale).
- (98) Komissio toteaa, että tilapäisten puitteiden 4.4 kohdan mukaista tukea voidaan myöntää yrityksille, jotka eivät olleet vaikeuksissa 1 päivänä heinäkuuta 2008, vaan joutuivat vaikeuksiin tämän jälkeen maailmanlaajuisen talous- ja finanssikriisin takia. Näin ollen se, että ČSA:sta tuli vaikeuksissa oleva yritys vasta kyseisen ajankohdan jälkeen, ei rajoita tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille tilapäisten puitteiden mukaisesti.
- (99) Komissio toteaa, ettei ČSA ollut vaikeuksissa oleva yritys 1 päivänä heinäkuuta 2008, minkä vuoksi siihen voidaan soveltaa tilapäisiä puitteita.

## 7.2 Päätelmät

- (100) Edellä mainituista syistä Osinekin laina täyttää tilapäisten puitteiden 4.4. kohdassa vahvistetut edellytykset. Näin ollen toimenpide soveltuisi sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan perusteella myös sillä oletuksella, että Osinekin lainan todetaan sisältävän valtiontukea.

## 8. PÄÄTELMÄT

- (101) Komissio katsoo, ettei Osinekin laina sisällä valtiontukea. Toimenpide soveltuisi sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan perusteella myös sillä oletuksella, että Osinekin lainan todetaan sisältävän valtiontukea.

(102) Tämä päätös ei koske Osinekin lainan vakuuden vapauttamista ja 30 päivänä kesäkuuta 2010 tapahtunutta lainan pääomittamista. Kyseisten toimenpiteiden arviointi tehdään asiasta SA.30908 tehtävässä päätöksessä,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

*1 artikla*

Toimenpide, jonka Tšekin tasavalta on toteuttanut Osinekin České aerolinie, a. s. -yritykselle myöntämän 2,5 miljardin Tšekin korunan lainan muodossa 30 päivänä huhtikuuta 2009 tehdyn lainasopimuksen mukaisesti, ei sisällä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea tai, jos sen todetaan sisältävän tällaista

valtiontukea, soveltuu sisämarkkinoille mainitun sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla.

*2 artikla*

Tämä päätös on osoitettu Tšekin tasavallalle.

Tehty Brysselissä 21 päivänä maaliskuuta 2012.

*Komission puolesta*  
Joaquín ALMUNIA  
*Varapuheenjohtaja*